

گزارش

آیا ترامپ و پوتین معامله می‌کنند؟

بازی مرد دیوانه با رولت روسی

علی ودایع؛ بازگشت «مرد دیوانه» به کاخ سفید یک اتفاق ویژه در سیاست خارجی ایالات متحده محسوب می‌شود؛ مسئله‌ای که مشخصاً روی سطح تخصص واشنگتن با مسکو و جنگ اوکراین تأثیر خواهد گذاشت. تعارض منافع ایالات متحده و روسیه اتفاقی مربوط به امروز نیست؛ آنها دشمنان قدیمی هستند که چند دهه درگیر جنگ سرد بودند. از منظر سطح تحلیل سازه‌انگاری، روابط بین‌الملل براساس هویت‌ها، هم‌چراها و تعاملات اجتماعی شکل می‌گیرد. بازگشت ترامپ می‌تواند به تغییر در گفتمان و تعریف منافع ملی آمریکا منجر شود، اما اساس تخصص پیچیده مبتنی‌بر الگوریتم موازنه قدرت (رنالیسم) پابرجا می‌ماند. جنگ اوکراین به سومین سالگرد تهاجم بزرگ روسیه نزدیک می‌شود؛ نبرد برای بقا ادامه دارد. تقابل ژئوپلیتیکی روسیه و آمریکا محدود به «هارتلند» نیست، آنها به شکلی ناملموس در «نیوهارتلند» در شمالگان مشغول تغییر صفا‌رایی هستند. فارغ از تغییرات در کاخ سفید و بنا به تجربه تاریخی، چه مسکو و چه واشنگتن در شدیدترین وضعیت تخصص به سمت کنترل تنش حرکت کرده‌اند.

اقتدار شوروی با پرستیژ تزاری

فروپاشی اتحادیه جماهیر شوروی و پایان جنگ سرد، رؤیایی تریز وضعیت برای بلوک غرب را رقم زد. در دهه ۹۰ میلادی آمریکا تلاش کرد یک جنبه‌گرایی را در معادلات روابط بین‌الملل نهادینه کند. در روزهای خوش یکه‌تازی ایالات متحده، وضعیت در قلب مسکو متفاوت بود. میراث‌داران شوروی با سرخورده‌گی به دنبال روزنه امید برای احیای قدرت بودند. در سال ۱۹۹۶ بوریس یلسین، رئیس‌جمهور روسیه، در بیانیه‌ای قدرت را به نخست‌وزیر «ولادیمیر پوتین» واگذار کرد و او را رهبری قدرتمند معرفی کرد که می‌تواند روسیه را بعد از اتحاد جماهیر شوروی امیدوار نگه دارد. یک ربع‌قرن از آن زمان می‌گذرد و پوتین هنوز به عنوان مرد شماره اول روسیه قدرت را دست دارد. سلطه پوتین با اقتدار شوروی و پرستیژ تزاری با وجود درگیری جنگ اوکراین همچنان حفظ شده است. تحلیلگران سیاسی دو دیدگاه کاملاً متناقض دارند: گروهی معتقدند بازگشت «مرد دیوانه» یک تهدید برای پوتین است و گروهی دیگر این اتفاق را فرصتی ویژه برای کرملین قلمداد می‌کنند. فارغ از تحولات واشنگتن و مسائل درونی بلوک غرب، منظمه فکری رئیس‌جمهوری روسیه در تقابل با آمریکا دارای اهمیت است. شخص پوتین مبتنی بر هویت فرهنگ سیاسی روسیه توانسته یک ساختار منسجم قدرت بدون رقیب در کرملین ایجاد کند. پوتین با توجه به تفکر «الکساندر دوکین» و مشخصاً دکترین «روسیه بزرگ» مبتنی بر تاریخ این کشور، به سطح تخصص غرب نگاه ویژه‌ای دارد. او به بینش‌های تاریخی مبنی‌بر «تجربه‌های تلخ» روسیه در دوران جنگ سرد و تلاش‌های غرب برای تضعیف روسیه پس از فروپاشی شوروی ارجاع می‌دهد. بسیاری از حرکات سیاسی پوتین ناشی از تمایل به احیای هویت ملی و تحت تأثیر قراردادن احساس غرور ملی روس‌هاست. او به دنبال بالابردن جایگاه روسیه به عنوان یک قدرت جهانی است. استفاده از تعبیری نظیر «جنگ‌های میهنی»، «نبرد با فاشیسم» یا «دفاع از سرزمین مادری» در خلال جنگ اوکراین نشان‌دهنده ریشه تاریخی هویت و امنیت در نگاه کرملین به غرب است. پوتین به غرب به عنوان یک رقیب استراتژیک نگاه می‌کند و سیاست‌هایی را اتخاذ کرده است که به نظر می‌رسد به منظور بازدارندگی و تقویت قدرت نظامی روسیه طراحی شده‌اند. رئیس‌جمهوری روسیه، غرب را به‌ویژه در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی، شامل ارزش‌های لیبرالی و دموکراتیک، به چالش می‌کشد و خود را نماینده‌ای از «اخلاقی‌های سنتی» روسیه معرفی می‌کند. روسیه در فضایی که ترسیم شد، بازی با رولت روسی را به عنوان یک رویکرد خاص در تعارض با بلوک غرب و مشخصاً آمریکا حفظ کرده است که اوج آن را در بازی‌نویسی دکترین اتمی و بازی با ماشه هسته‌ای مشاهده می‌کنیم.

همزیستی گذشته ترامپ با پوتین

واکنش کرملین از زمان اعلام برپوزری ترامپ، رویکرد محتاطانه توام با خونسردی بوده است. برخی معتقدند مسکو جمهوری خواهان را به دموکرات‌ها ترجیح می‌دهد. «دونالد ترامپ»، رئیس‌جمهوری آمریکا یک رفت‌وبرگشت به کاخ سفید را تجربه کرده است. ترامپ در دور اول همواره از رئیس‌جمهوری روسیه تمجید می‌کرد. ترامپ در زمان ریاست‌جمهوری پیشین رویکردی دوستانه به پوتین داشت و همواره او را «هبری قوی و هوشمند» توصیف می‌کرد. این رفتار به چشم‌انداز ترامپ از سیاست خارجی مربوط می‌شود که براساس «تعاملات ساختاری و مذاکره مستقیم با رقبای جهانی» بنا شده بود. نکته جالب توجه در روابط روسیه بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ این بود که ساختار قدرت به‌شدت نگران تعاملات حلقه اطراف رئیس‌جمهوری آمریکا با اولیکارش‌های محبوب کرملین بود. حین ریاست‌جمهوری ترامپ، مسائلی مانند بحران سوریه، الحاق کریمه و دخالت روسیه در انتخابات ۲۰۱۶ آمریکا مطرح شد. ترامپ به برخی از این موضوعات به طور مستقیم پرداخته و در برخی مواقع از محکوم‌کردن رفتارهای روسیه امتناع ورزید که این امر انتقادات شدیدی از سوی مخالفانش ایجاد کرد. دیدار جنجالی هلسنیکی در سال ۲۰۱۸ که ترامپ اظهارات پوتین را بر گزارش‌های سازمان‌های اطلاعاتی آمریکا ترجیح داد، هنوز برای دشمنان سرسخت کرملین در واشنگتن فراموش نشده است. حداقل ۱۶ مکالمه خصوصی بین ترامپ و پوتین ثبت شده که جزئیات بسیاری از آنها هنوز مخفی نگه داشته شده است. ترامپ گاهی اوقات انتقادهای شدید و تندی درباره نهادهای امنیتی و اطلاعاتی ایالات متحده داشت که درباره تهدیدات روسیه ودخالت این کشور در انتخابات آمریکا هشدار می‌دادند. این انتقادات به‌شدت مورد توجه قرار گرفت و باعث شد برخی از نهادهای سیاسی و اجتماعی درباره وابستگی او به روسیه و نگرش او درباره مسکو نگرانی‌هایی داشته باشند. ترامپ در بسیاری از موارد تمایل به مذاکره و ایجاد توافق با روسیه داشت. او بر این باور بود همکاری با روسیه در مسائل جهانی می‌تواند به‌نفع امنیت و ثبات جهان باشد. ترامپ و پوتین در مجموع در دور اول ریاست‌جمهوری ترامپ رابطه‌ای غیرمعمول و پیچیده داشتند که شامل نوعی نزدیکی‌ها اما با چالش‌ها و تنش‌های سیاسی همراه بود.

مخمسه اوکراین

جنگ اوکراین بدون چشم‌انداز مشخصی به سومین سالگرد تهاجم روسیه نزدیک می‌شود. کرملین و کاخ سفید روی این مسئله اتفاق نظر دارند که هیچ‌کدام حاضر به عقب‌نشینی نیستند اما این وضعیت هم قابل ادامه نیست. در یک طرف روسیه ایستاده است که در پاسخ به معماواره امنیتی از هیچ رویکردی حتی استفاده از بمب اتم و همه‌تندار. مسکو نمی‌خواهد بیمان آلتانیک شمالی (ناتو) در مزارهای غربی روسیه حضور داشته باشد. در طرف دیگر آمریکا و اروپایی قرار دارد که لاجرم به دنبال مهار ارتش سرخ هستند. در این‌میان کی‌یف می‌خواهد زیر چتر حمایتی مستقیم ناتو باشد اما هیچ‌کس تبعات این اتفاق را قبول نمی‌کند. به لحاظ چارچوب فکری و تحلیلی، جنگ اوکراین در حقیقت غلبه رنالیسم بر لیبرالیسم بود. اروپایی‌ها معتقد بودند که مبتنی بر صلح کانکی و منافع سرششار اقتصادی گاز-پروم قادر به تمکین کرملین می‌شوند اما کرملین در پاسخ به معماواره امنیتی، نه‌تنها فرمان آتش‌سار نکرد، بلکه بی‌نظمی جدید مبتنی بر چندجنبه‌گرایی را در تقابل با غرب در دستور کار قرار داد. این وضعیت منجر به تغییر وزن‌کشی سنتی در روابط بین‌الملل خواهد شد. چینی‌ها به عنوان بقیق دوران جنگ سرد که اتفاقاً آنها هم درگیر مسئله تایوان هستند یا مسئله جنگ تجاری بین مسکو یک فرصت متفاوت است. اوضاع میدان نبرد با روایت‌های رسانه‌ای فاصله‌های طولانی دارد. در ابتدای جنگ اوکراین، ارتش سرخ کم می‌کرد خیلی سریع به کی‌یف می‌رسد اما هرگز این اتفاق رخ ندارد. ارتش روسیه با وضعیت ایدئال فاصله زیادی داشت اما در سه سال به سطح متفاوتی از تجربه نبرد تن‌به‌تن دست یافت و البته در این راه هزینه سنگینی هم پرداخت.

^[1] سرخ کم می‌کرد خیلی سریع به کی‌یف می‌رسد اما هرگز این اتفاق رخ

^[2] ندارد. ارتش روسیه با وضعیت ایدئال فاصله زیادی داشت اما در سه

^[3] سال به سطح متفاوتی از تجربه نبرد تن‌به‌تن دست یافت و البته در این

www.sharghdaily.com

فرمانده کل قوا در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش؛ مذاکره با آمریکا عاقلانه، هوشمندانه و شرافتمندانه نیست

دلیل؟ تجربه!

راه حل مشکلات، داخلی است و به دولت بسیار امیدوارم بتواند مشکلات معیشتی مردم را کم کند

برشمرند و افزودند: آمریکا همان معاهده را با وجود نقص‌هایی که داشت، نقض کرد و از آن خارج شد؛ بنابراین مذاکره با چنین دولتی غیرعاقلانه، غیرهوشمندانه و غیرشرافتمندانه است و با آن نباید مذاکره کرد.

ایشان با اشاره به مشکلات داخلی و معیشتی که اغلب مردم با آن درگیر هستند، گفتند: آنچه مشکلات را برطرف می‌کند، عامل داخلی یعنی «همت مسئولان متعهد و همراهی ملت متحد» است که مظهر این اتحاد ملی، راهپیمایی ۲۲ بهمن است که ان‌شاءالله اسمال نیز همه این وحدت را مشاهده خواهیم کرد. رهبر انقلاب، «ملت بصیر و مسئولان خستگی‌ناپذیر» را عامل رفع مشکلات خواندند و افزودند: مسئولان بجدالله مشغول کارند و بسیار امیدواریم که همین دولت محترم بتواند مشکلات معیشتی مردم را کمتر و سختی‌ها را برطرف کند.

ایشان با اشاره به تقلای آمریکایی‌ها برای تغییر نقشه جهان گفتند: ایسن کار آنها هیچ‌گونه واقعیتی ندارد و فقط بر روی کاغذ

است؛ البته آنها درباره ما هم نظر می‌دهند، حرف می‌زنند و تهدید می‌کنند.

رهبر انقلاب اسلامی تأکید کردند: اگر ما را تهدید کنند، ما هم آنها را تهدید می‌کنیم، اگر تهدید خود را عملی کنند، ما نیز تهدیدمان را عملی می‌کنیم و اگر به امنیت ملت ما تعرض کنند، ما هم بدون تردید به امنیت آنها تعرض می‌کنیم.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای این رفتار متقابل را برگرفته از قرآن و دستور اسلام خواندند و گفتند: امیدواریم خداوند متعال ما را در انجام وظایف خود موفق بدارد.

ایشان در بخش اول سخنان‌شان ۱۹ بهمن ۵۷ را خاطره‌ای مبارک و پرشکوهِ دانستند و گفتند: اقدام حماسی آن جوانان، خط سیر ارتش جدید را تعیین کرد و باعث شد عوامل و کادرهای مختلف ارتش با الهام از آن بیعت، به صفوف ملت بیبوندند. رهبر انقلاب با تجلیل از شهیدان نام‌آوری مانند صیادشیرازی، ستاری، بابایی، کلاهدوز و فلاحی افزودند: عامل مبنایی بروز و ظهور این قهرمانان، همان حرکت شجاعانه‌ای بود که جمعی از همافران و کارکنان خامنه‌ای استفاده از بیروزی انقلاب و امتیاز دادن و کوتاءآمدن اما به نتیجه نرسیدن» را ضروری

ایشان ویژگی‌های مهم حرکت ۱۹ بهمن ۵۷ را نیاز امروز کشور و ملت برشمرند و گفتند: «شجاعت» و «بهنگام‌بودن» دو خصوصیت برجسته اقدام همافران بود. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «به‌موقع» و «در لحظه لازم تصمیم‌گرفتن» را بسیار مهم دانستند و افزودند: توابعین در عاشورا به کمک امام حسین (ع) نیامدند، اما بعداً قیام کردند و همه کشته شدند، ولی کار بی‌نتیجه بود، چون به‌موقع نبود. ایشان، عقلانی‌بودن و اقدام براساس محاسبه را ویژگی دیگر ۱۹ بهمن ۵۷ دانستند و گفتند: برخی تصور می‌کنند که حرکت انقلابی‌ی مقابل غلظت است، اما حرکت انقلابی بیش از هر حرکت دیگر به محاسبه و عقلانیت نیاز دارد. رهبر انقلاب استفاده از غفلت دشمنان را دیگر خصوصیت ممتاز اقدام همافران خواندند و افزودند: دستگاه‌های ضد اطلاعات و فرماندهان ارتش توانستند این حرکت را آن‌هم در نیروی هوایی کشف کنند یا حدس بزنند و در حقیقت از جایی که فکر نمی‌کردند، ضربه خوردند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به اقدام رژیم پهلوی در تعریف ارتش ذیل دستگاه نظامی آمریکا، گفتند: سازمان و سلاح و آموزش ارتش، آمریکایی بود و انتصابات مهم و حتی چگونگی استفاده از تسلیحات نیز براساس اجازه آمریکایی‌ها انجام می‌شد و شدت وابستگی به حدی بود که ایرانی‌ها اجازه بازکردن و تعمیر قطعات را هم نداشتند.

ایشان، سخنرانی امام خمینی در آبان ۱۳۴۴ در مخالفت شدید با کاپیتولاسیون را اعتراض به سلطه ذلت‌بار آمریکا بر ارتش و کشور خواندند و افزودند: براساس کاپیتولاسیون که از صدر تا ذیل مقامات پهلوی آن را پذیرفته بودند، هیچ آمریکایی با هر جرمی نباید در ایران تحت تعقیب قضائی قرار می‌گرفت.

ایشان، دفاع مقدس را صحنه بروز شایستگی‌های ارتش تحول‌یافته برشمرند و افزودند: هزاران شهید ارتشی مانند ستاره‌های درخشان در تاریخ ایران می‌درخشند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای دفاع از ایران را سرلوحه کارها و تقویت ارتش را مهم‌ترین وظیفه خواندند و افزودند: ارتش باید از لحاظ نیروی انسانی، تسلیحات، آموزش، آمادگی‌های رزمی و دفاعی، رفع نقاط ضعف و آسیب‌های احتمالی، استمرار ابتکار و تولیدات نوآورانه روزبه‌روز تقویت شود و ثابت کند که کارهای بسیار بزرگ‌تری را هم می‌تواند انجام دهد.

در ابتدای این دیدار امیر سرتیپ حمید واحدی، فرمانده نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، به بیان گزارشی از اقدامات یک‌ساله این نیرو از جمله در زمینه ارتقای قدرت یهودی، تشکیل مراکز عملیات پدافند سایبری، فرماندهی اطاق جنگ هوشمند، انجام مانورها و مسابقات نظامی و همچنین اهتمام به تربیت کادر «توانمند، بانگیزه و انقلابی» پرداخت.

یادداشت

بازی رادیکال‌ها

با سرنوشت ایران

حسام‌عسگری

برای سومین بار، مجمع تشخیص مصلحت نظام قصد دارد دو لایحه پارلمو و CFT را بررسی کند؛ لوابچی که بیش از چهار سال است سرنوشت آنها در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. درحالی‌که بیشتر کشورهای جهان بدون دردسر به کنوانسیون‌های مالی بین‌المللی پیوسته‌اند، ایران هنوز درگیر تصمیم‌گیری درباره مسئله‌ای است که به بدبخت روابط اقتصادی بین‌المللی مربوط می‌شود. پیوستن ایران به FATF و خروج از لیست سایه، مزایای مشخصی دارد؛ بهبود روابط بانکی با برخی کشورها مانند چین، روسیه و هند، کاهش ریسک همکاری اقتصادی با ایران، جلوگیری از بهانه‌گیری‌های بین‌المللی و افزایش احتمال ورود سرمایه‌گذاری خارجی. درعین‌حال، باید تأکید کرد این اقدام، راه‌حل نهایی برای رفع تحریم‌ها نیست. تحریم‌های اصلی آمریکا همچنان پابرجا خواهند ماند، محدودیت‌های دلاری ایران برداشته نمی‌شود، صادرات نفت همچنان با چالش مواجه است و سرمایه‌گذاران بزرگ جهانی همچنان محتاط خواهند بود.

باین‌حال، پیوستن ایران به FATF یک پیام واضح به داخل و خارج از کشور دارد؛ اینکه دولت قصد دارد ایران را از لیست سیاه خارج کند و راه را برای مذاکرات احتمالی برای کاهش تحریم‌ها باز کند. خروج از لیست سیاه، اولین سنگ‌مثبت برای جامعه ایران است؛ سیگنالی که می‌تواند کورسویی از امید را در فضای اقتصادی ایجاد کند. اما پیش‌تر اینجاست که چرا ایران اساساً وارد لیست سیاه FATF شد؟ آیا اعضای مجمع تشخیص نمی‌دانستند که این اقدام چه خسارت‌هایی به کشور وارد می‌کند؟ آیا ارزش داشت کشور را به بهانه برخی شعارها و رقابت‌های جناحی، به نقطه‌ای برسانند که امروز فقط ما و کره شمالی در لیست سیاه این نهاد قرار داشته باشیم؟ وقتی ایران در لیست سیاه FATF قرار دارد و همکاری اقتصادی با آن یک «ریسک بزرگ» تلقی می‌شود، سرمایه‌گذار خارجی که هیچ سرمایه‌گذار داخلی هم جرئت ورود به پروژه‌های بلندمدت را ندارد. در چنین فضایی، آینده اقتصاد ایران بیشتر از همیشه مبهم خواهد شد. اگر اعضای مجمع تشخیص سال‌ها پیش بازی رادیکال‌های داخلی در این زمینه نمی‌شدند، امروز نیازی به جلسه سوم یا حتی چهارم برای بررسی این لوابج نبود. برخی مخالفان تصویب این لوابج، همان‌هایی هستند که همیشه از منافع ملی هزینه کرده‌اند تا پروژه‌های سیاسی خود را پیش ببرند. نتیجه عملکردشان چیست؟ انزوای بیشتر ایران و قرارگرفتن در کنار کره شمالی؛ آیا این افتخار است یا توهین به مردم ایران؟ اکنون زمان آن رسیده که لجبازی‌های سیاسی کنار گذاشته شود. FATF ممکن است تمام مشکلات اقتصادی را حل نکند، اما تصویب نکردن آن، ایران را در رند بیست عمیق‌تری فرو خواهد برد. منافع ملی مهم‌تر از انتقام‌گیری‌های جناحی است و اگر این لوابج با هم زد درخشند، مسئولیت تبعات آن مستقیماً برعهده اعضای مجمع تشخیص و مخالفان خواهد بود.

خبر

توضیح سخنگوی مجمع تشخیص مصلحت درباره بررسی CFT و پارلمو

سخنگوی مجمع تشخیص مصلحت نظام درباره طرح گزاره‌های نادرست در زمینه بررسی FATF در مجمع، توضیحی ارائه کرد. به گزارش ایسنا، محسن دهنوی در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «عضو به اشتباه عنوان می‌شود که مجمع تشخیص در حال بررسی پیوستن ایران به FATF است، درحالی‌که چنین چیزی در دستور کار قرار ندارد. گروه ویژه اقدام مالی موسوم به FATF از ایران ۴۱ اقدام خواسته تا ما را از لیست سیاه خارج کند که دو مورد از آن، پیوستن به کنوانسیون‌های پارلمو و CFT است. لایحه پیوستن به این دو کنوانسیون، محل اختلاف مجلس و شورای نگهبان بوده و تعیین‌تکلیف موارد اختلافی آن، در دستور کار مجمع قرار دارد. موضوعی که مورد بحث در کمیسیون مشترک مجمع تشخیص و سپس صحن جمع قرار دارد، موارد اختلافی بین مجلس و شورای نگهبان در پیوستن به این دو کنوانسیون است.»